

**SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI KIUUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA SEKSUAALISELTA
HÄIRINNÄLTÄ**

JYVÄSKYLÄN KRISTILLINEN OPISTO

REHTORI HARRI ERKAMAA

Päivitys ja hyväksyntä 25.4.2025 OHTR –kokouksessa. Jory käsittely 8/2025.

SISÄLLYSLUETTELO:

SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA SEKSUAALISELTA HÄIRINNÄLTÄ	2
1. Koulukiusaamisen ehkäiseminen Jyväskylän kristillisellä opistolla.....	2
2. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen.....	4
3. Seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	6
4. Yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö.....	8
5. Yhteistyö viranomaisten kanssa	8
6. Suunnitelmasta tiedottaminen ja perehdyttäminen	8
7. Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta, seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi	8

SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA SEKSUAALISELTA HÄIRINNÄLTÄ

Tämä on Jyväskylän kristillisen opiston malli opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Mallia päivitetään säännöllisesti ja tarkistetaan vähintään vuosittain. Oppilaitos raportoi kirjatut kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapaukset opiskeluhuollolle lukukausittain. Tämä suunnitelma on osa oppilashuoltosuunnitelmaa, ja sen toteutumista arvioidaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.

1. Koulukiusaamisen ehkäiseminen Jyväskylän kristillisellä opistolla

Jokaisella opiskelijalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Jokaisella oppilaitoksen henkilöstöllä on velvollisuus toimia kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän estämiseksi ja vähentämiseksi. Tämä ohje perustuu perusopetuslakiin, oppivelvollisuuslakiin, ammatilliseen lakiin ja OPH:n v. 2020 julkaisuun ”Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa”.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kiusaamisen_vastainen_työ_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf

Kiusaamisen määritelmä

Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle opiskelijalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai paha mieltä.

Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua. Kiusaamisena pidetään sitä, kun yksi ja sama henkilö joutuu toistuvasti ja systemaattisesti toisten tahallisen ja kielteisen toiminnan kohteeksi. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään haittaamaan tai vahingoittamaan tai aiheuttamaan paha mieltä jollekin toiselle. Myös opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva voi joutua kiusaamisen kohteeksi. Kaikki koulussa tapahtuva aggressiivinen käyttäytyminen ei ole kiusaamista, ja esim. väkivaltatapaukset käsitellään erillisen ohjeen mukaisesti.

Kaikkein tavallisimmin kiusaaminen ilmenee sanallisena kuten nimittelynä, pilkkaamisena tai toisen naurun alaiseksi tekemisenä. Kiusaaminen voi kuitenkin saada monia muitakin muotoja eli se voi olla fyysistä (töniminen tai lyöminen), omaisuuden kohdistuvaa (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juorujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen). Myös internetissä tai siihen liitettyjen laitteiden välityksellä tapahtuva toiminta voi olla kiusaamista.

Kiusaamisen ehkäiseminen

Oppilaitoksessamme vahvistetaan opiskelijoiden kiusaamisen vastaisia asenteita ja saatetaan säännöt tiedoksi opiskelijoille ja koteihin. Kiusaamiseen liittyvistä käytänteistä tiedotetaan huoltajia lukuvuoden alussa. Luokissa opettajat ja ryhmänohjaajat käsittelevät kiusaamiseen liittyviä asioita säännöllisin väliajoin. Kiusaamiseen puututaan aina ja tietoon tulleet kiusaamistapaukset kirjataan. Lisäksi järjestetään yhteishenkeä ja hyvinvointia vahvistavaa toimintaa osallistamalla opiskelijoita mm. opiskelijakunta- ja tutortoimintaan. Henkilöstö toimii aktiivisesti koulukiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja tukee kiusaamisen osapuolia.

Toiminta kiusaamistilanteissa

- Kiusaamiseen puuttuu heti se, joka havaitsee kiusaamistilanteen ja tiedottaa kiusaamistapauksista ryhmänohjaajaa, joka tiedottaa opiskeluhoitoa.
- Ryhmänohjaaja tai opiskeluhoitoon henkilöt keskustelevat kiusatun ja kiusaajien kanssa. Paikalla läsnä aina kaksi henkilökunnan jäsentä. Opiskelijalla on aina oikeus tukihenkilöön palavereissa.
 - Osapuolet eivät kohtaa toisiaan, ellei erikseen niin toivota.
 - Keskustelussa selvitetään tapahtumien kulku, tehdään sopimus tai annetaan määräykset toimintatavoista jatkossa.
 - Kiusaamiseen syyllistyneelle tehdään selväksi, mitä tapahtuu jatkossa, jos sopimus ei pidä.
 - Sovitaan seurannasta tapauskohtaisesti.
 - Opettaja tai rehtori määrää tarvittaessa asianmukaiset seuraamukset.
 - Ilmoitetaan asiasta kaikkien osapuolien huoltajille, mikäli alaikäisiä.
 - Kirjataan tapahtumat ja seuraamukset. Koulu arkistoi kirjaukset.
 - Seurantajakson jälkeen varmistetaan, että kiusaaminen on loppunut.
- Kiusaamisen toistuessa koulun rehtori/apulaisrehtori jatkaa asian selvittämistä
 - Paikalla on läsnä aina kaksi henkilökunnan jäsentä. Opiskelijalla on aina oikeus tukihenkilöön palavereissa.
 - Rehtori/apulaisrehtori puhuttelee kiusaajat ja määrää asianmukaiset seuraamukset.
 - Ilmoitetaan asiasta huoltajalle, ja koulun oppilashuoltohenkilöstölle (koulukuraattori).
 - Alaikäisen huoltajat kutsutaan koululle selvittämään tilannetta. Mukana kiusatun ja kiusaajan lisäksi rehtori/apulaisrehtori ja kiusaamisasiaa selvittänyt henkilö/henkilöt.
 - Sovitaan seurannasta tapauskohtaisesti.
 - Mikäli asiaan ei saada osapuolia tyydyttävää ratkaisua esitämme ulkopuolista sovittelun mahdollisuutta.
 - Kirjataan tapahtumat ja seuraamukset. Koulu arkistoi kirjaukset.
 - Seurantajakson jälkeen varmistetaan, että kiusaaminen on loppunut.
- Kiusaamisen edelleen jatkuessa käytetään lain mukaisia rangaistuskeinoja.
- Tarvittaessa kiusaamisasioissa konsultoidaan poliisia ja lastensuojelua ja otetaan heidät mukaan asian hoitamiseen.
- Kiusaamisen ilmetessä väkivaltana toimitaan väkivaltaisen käyttäytymisen puuttumismallin mukaan.

2. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla oppilaitoksen keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Opetusta häiritsevälle, muuten järjestystä rikkovalle tai vilpillisesti menellelle opiskelijalle voidaan määrätä koulutusmuodonlaissa säädetty kurinpitorangeistus tai ojentaa häntä.

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä lukiolain 32 §:ssä tarkoitettuna opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.
- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä säädetyt toimenpiteet ovat kurinpitotoimia. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8 §:ssä.

Oppilaitoksen kurinpidollisten keinojen menettelytavat on kuvattu erillisessä suunnitelmassa kurinpitokeinojen käyttämisestä.

Koulun toimintatapa väkivaltatapauksen selvittämisessä:

- Väkivaltatapaukset käsitellään kurinpidollisena selvitystyönä, vastuu kuuluu rehtorille.
- Väkivaltatilanteessa aiheutuneet vammoista tulee aina ohjata opiskeluterveydenhuoltoon / päivystykseen. Ohje tulee kertoa myös alaikäisen huoltajalle. Vastuu rehtorilla.
- Rehtori hankkii tarvittavat selvitykset ja määrää lain mukaiset seuraamukset kokonaisvaltaisen harkinnan perusteella huomioiden seuraavat asiat:
 - o Tilanteen ja teon vakavuus
 - o Tekijän valmius ottaa vastuu teostaan
 - o Osapuolten valmius sovitteluun
 - o Tilanteen toistuvuus
 - o Muut mahdollisesti asiaan vaikuttavat seikat
 - o Kuvaus tapahtuneesta ja seuraamukset kirjataan, ja se jää koululle arkistoitavaksi.
- Jokaisessa alaikäisten tapauksessa on harkittava matalalla kynnyksellä tarve lastensuojeluilmoitukselle ja poliisin tutkintapyyntöille, tarvittaessa kyseisiä viranomaisia konsultoiden
- Tiedotus tapahtuneesta hoidetaan koulun henkilökunnan toimesta mahdollisimman nopeasti kaikkien alaikäisten osapuolten huoltajille
- Opiskelijahuollon tukea tarjotaan ja järjestetään osapuolille, mutta opiskeluhuolto ei vastaa selvittelyä vaan antaa tukea jälkihoidollisesti ja tekee ennaltaehkäisevää työtä.
- Kaikille osapuolille toteutetaan tarvittaessa jälkiseurantapalaveri, jossa tarkistetaan, että väkivalta tai kiusaaminen on loppunut, ja että osapuolilla on tarvittava tuki.

3. Seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Häirinnän määritelmä

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/opas_seksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisemiseksi_ja_siihen_puuttumiseksi_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf

Jokaisella on oikeus ihmisarvon loukkaamattomuuteen ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Loukkaavaa käytöstä ei saa hyväksyä, vaan siihen pitää puuttua välittömästi. Loukkaavana käytöksenä pidetään mm. nimittelyä, kieltäytymistä työskentelemästä toisen kanssa, eristämistä ja toisen henkilön vähättelemistä. Rasististen viestien lähettäminen on erittäin loukkaavaa käytöstä. Jatkuva rasistisesta toiminnasta koulu tekee ilmoituksen poliisille. Rasistiset merkit ja eleet ovat kiellettyjä koulussa. Niitä ei saa tehdä eikä esittää koulussa.

Lapsen ja nuoreen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Seksuaaliselle häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko. Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat seksuaaliset huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt, viestit, kuvat tai videot eri sosiaalisen median kanavissa
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset

Häirinnän ehkäiseminen

Häirintää pyritään ennaltaehkäisemään seuraavin toimenpitein:

- Jokaisessa luokassa keskustellaan häirintään liittyvistä asioista.
- Erityisesti kiinnitetään huomiota uusien opiskelijoiden sopeutumiseen kouluun.
- Osana kiusaamisen ennaltaehkäisyä, toteutetaan tunnetaito- ja muita sosiaalisia taitoja vahvistavia opetustuokioita, joiden yhtenä tavoitteena on häirinnän ehkäiseminen.

Seksuaaliseen häirintään puuttuminen

Seksuaalisen häirinnän tilanteissa ja muissa häirintätilanteissa toimitaan oman ohjeen mukaisesti. Häirintätilanteissa konsultoidaan tarvittaessa poliisia ja lastensuojelua, ja toimitaan heidän antamiensa ohjeiden sekä oppilaitoksen kriisi- ja turvallisuusohjeiden mukaisesti. Alaikäisen opiskelijan kohdalla tarvittaessa kirjataan lastensuojeluilmoitus/rikosilmoitus.

Toiminta häirintätilanteissa

- Häirinnän havaitseminen tai ilmoitus
 - Opiskelija, huoltaja tai henkilöstö voi tuoda esiin epäilyn tai kokemuksen häirinnästä.
 - Ota tilanne vakavasti – älä vähättele, syyllistä tai kyseenalaista kertomusta.
 - Kirjaa ylös: mitä tapahtui, milloin, missä, ketkä osallisia.
- Ensivaiheen toimenpiteet
 - Kuule häirinnän kohdetta rauhallisesti ja luottamuksellisesti.
 - Varmista, että opiskelija tuntee olonsa turvallisiksi.
 - Kysy, mitä hän toivoo tilanteen käsittelyltä.
 - Ilmoita asiasta rehtorille, apulaisrehtorille, opiskeluhuollolle ja alikäisen huoltajalle.
 - Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus tai rikosilmoitus.
 - Varmista ettei häirinnän kohde jää yksin, tarjoa opiskeluhuollon palveluita, kriisiapua, alueellista toimijoiden palveluita häirintää kokeneille.
- Epäilyn häiritsijän kohtaaminen

- Keskustele rehtorin/apulaisrehtorin kanssa epäillyn häiritsijän kuulemisesta.
 - Kutsu epäilty häiritsijä keskusteluun (aina vähintään kahden aikuisen kanssa). Alaikäisen huoltajaa on tiedotettava asiasta.
 - Kerro, mitä on raportoitu.
 - Anna mahdollisuus kertoa oma näkökulma.
 - Käytä selkeää kieltä: seksuaalinen häirintä ei ole hyväksyttävää.
 - Rehtori käynnistää tarvittavat kurinpidolliset toimet.
 - Varmista tarvittavat tukitoimet epäillylle häiritsijälle.
- Tukitoimet häirinnän kohteelle
 - Tarjoa keskusteluapua (kuraattori, psykologi).
 - Mahdollista turvallinen oppimisympäristö (esim. ryhmänvaihto, aikuisen läsnäolo).
 - Pidä yhteyttä huoltajiin ja kerro toimenpiteistä.
- Seuranta ja jälkihoito
 - Seuraa tilannetta aktiivisesti: uusiutuuko häirintä?
 - Pidä yhteyttä molempiin osapuoliin ja varmista, että tukitoimet jatkuvat.
 - Yhteys huoltajaan tarvittaessa seurannasta.
 - Dokumentoi kaikki toimenpiteet ja säilytä tiedot asianmukaisesti.

4. Yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö

Suunnitelmasta tiedotetaan syyslukukauden alussa. Koteja kannustetaan ottamaan yhteyttä oppilaitoksen henkilökuntaan välittömästi, kun koti saa tietää ei-toivotusta käyttäytymisestä. Oppilaitoksen henkilökunta pitää opiskelijoiden huoltajat ajan tasalla koulussa sattuneista ao. opiskelijaa koskevista selvittelyistä. Yhteydenottokanavat ovat puhelin, wilma ja s-posti. Koulun henkilökunnan on muistettava tiedottamiseen liittyvät salassapitosäädökset.

Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulumatkalla tapahtuneesta alaikäisen kokemasta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Jotta syyllisyys voidaan todeta, tämä edellyttää tapahtuman selvittämistä.

Jos opettaja tai rehtori saa tietoonsa kouluaikana, koulun toiminnassa ja sosiaalisessa mediassa tapahtuneesta kiusaamisesta oppilaiden välillä, oppilaitoksen tulee asiaa selvittää ja siihen puuttua. Jos taas opettaja tai rehtori saa tietoonsa oppilaaseen vapaa-ajalla kohdistunutta epäasiallista käyttäytymistä tai kiusaamista, opettajan tai rehtorin tulee kertoa asiasta oppilaan huoltajille, tarvittaessa viranomaisille ja lastensuojeluun. Oppilaitos voi tarjota oppilaille ja heidän huoltajilleen mahdollisuuden keskustella tapahtuneesta.

5. Yhteistyö viranomaisten kanssa

Oppilaitos pitää yhteyttä viranomaisiin kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteita ennaltaehkäisevässä ja konsultoivassa mielessä. Yksittäisissä tilanteissa rehtori ja asiaa hoitava henkilökunta arvioivat tilannekohtaisesti, tarvitaanko viranomaisen apua.

6. Suunnitelmasta tiedottaminen ja perehdyttäminen

Suunnitelmasta tiedotetaan opiskelijoita, huoltajia ja oppilaitoksen henkilökuntaa lukuvuoden alussa. Tiedottamisesta huolehtii rehtori. Suunnitelma on luettavissa myös koulun internetsivuilla ja peda.net -ympäristössä.

7. Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta, seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

Suunnitelma päivitetään vuosittain ennen syyslukukauden alkua. Opiskeluhoolto kirjaa ilmenneet kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapaukset, ja toteuttaa lukuvuosittain oppilaille kyselyn, jossa seuraa näiden ilmiöiden kehittymistä.

Suunnitelman seuranta päivitys ja hyväksyntä OHTR- ja Jory –vuosikellojen mukaisesti.